סובב סובב הולך הרוח זה הוא מזרח ומערב וגו׳ כל הנחלים הולכים אל
הים, כינה את הרשעים בחמה ובלבנה ובים שאין להם מתן שכר.
אל כל ישראל, אילו הוכיח מקצתם היו אלו שבשוק אומרים כך הייתם
שומעים מבן עמרם ולא הייתם משיבים לו דבר כך מכך אילו היינו שם היינו משיבים
לו ארבע וחמש פעמים על כל דבר ודבר. // דבר אחר אל כל ישראל, מלמד 5
שכנסם משה מגדולם ועד קטנם ואמר להם הריני מוכיחכם כל מי שיש לו תשובה
יבוא ויאמר.
// דבר אחר אל כל ישראל, מלמד שהיו כולם בעלי תוכחה ויכולים לעמוד
בתוכחות. / אמר רבי טרפון העבודה אם יש בדור הזה מי שיכול להוכיח / אמר רבי
אלעזר בן עזריה העבודה אם יש בדור הזה מי שיכול לקבל תוכחות / אמר רבי עקיבה 10
העבודה אם יש בדור הזה שיודע היאך מוכיחים / אמר רבי יוחנן בן נורי מעיד אני עלי

144) ירו׳ שם פ״ה ה״א (כ״ה ע״ג), קהלת רבה במקומו: 1 זהו מזרח ומערב, כלומר מה שכתוב סובב סובב הולך הרוח. וכן פירש רש״י בקהלת שם: 2 כינה את הרשעים. דאשמעינן דתרי קראי ברשעים הוא דכתיב דמשמע דכתיב וזרח השמש ובא השמש ובא רשע מן העולם וכל הנחלים הולכים אל הים משמע נמי דארשעים קא משתעי קרא כל הנחלים הולכים אל הים כל הממון נכנס אל ארץ אדום וארץ אדום אינה מתמלאת דכתיב ועיני אדם לא תשבענה ועיני אדום לא תשבענה עושר, מפי׳ ר׳ הלל. — ובלבנה, הגר״א הגיה ובארץ משום סופו של פסוק, „והארץ לעולם עומדת״ בלי הזכרת לבנה ואיפשר שיש כאן רק שיגרא דלישנא התלמודית לומר חמה ולבנה אעפ״י שאינה בכתוב. — שכר [רש״י קהלת שם ע״פ הספרי המשילם לתגבורת החמה שסופה שוקעת]: 3 אילו וכו׳ עד ויאמר, רש״י: 4 כך מכך, כן היא הגרסא הנכונה. ועיין לקמן פי׳ של״ז, ור״ה גורס כך וכך כמו בדפוס, ומפרש לשון שבועה, וכן נראה אלא שצ״ל כך מכך: 8 ד״א אל כל ישראל, השוה מכירי תהלים ק״ו י״ח, פ״א ע״ב. [לשון רש״י „אילו הוכיח מקצתן וכו׳ אלו היינו יושבים שם היינו משיבים אותו לכך כנסם ואמר להם הרי כולכם כאן כל מי שיש לו תשובה ישוב״ משמע דהכל דבור אחד והיתה לו גרסא אחרת] וכן השמיט רד״ף את המלים דבר אחר ולא מצאתי סמוכין להשמטה זו בכל המקורות ואולי כאן הגדה אחת שנשנה בשני סגנונים המהוים שתי ברייתות שנתחברו על ידי בעל הספרי או שנתאחדו על ידי המעתיקים כמו שאירע הרבה פעמים בספרות התלמודית: 9 א״ר טרפון וכו׳, תו״כ פ׳ קדשים פ״ד (ויקרא י״ט ט״ז) ובברייתא ערכין ט״ז ע״ב. — אמר ראב״ע וכו׳ עד לקבל תוכחות, בנוסחת הגמרא הנדפסת בערכין שם נשמט משפט שלם מן הברייתא מפאת שויון רמלים כמו בנוסחי דאל של הספרי, ובכ״י מינכען שם הגירסה: „תניא א״ר טרפון תמה אני אם יש אדם בדור הזה שיכול להוכיח אם א״ל טול קיסם מבין עיניך והוא אומר לו טול קורה מבין עיניך א״ר אלעזר בן חנניה תמיהני אם יש בדור הזה שיודע להוכיח א״ל ר׳ עקיבא תמיהני אם יש בדור הזה שמקבל רתוכחה״. הנה נתחלפו שם מאמרי ראב״ע ור״ע, בספרא הגירסא כמו שלפנינו שראב״ע רתמד״ אם יש מי שיקבל תוכחה ור״ע אם יש מי שיודע להוכיח: 11 שיודע וכו׳. [לפי גרסת הילקוט צריך לפרש דר׳ טרפון אמר שאין מי שיכול להוכיח לפי שכולם חוטאים ואם אמר לו טול קסם אומר לו טול קורה ור׳ אלעזר בן עזריה אמר דאין כאן מי שיכול לקבל תוכחה כמאמר הכתוב אל תוכח לץ ורבי עקיבה אומר דליתנהו מי שיודעים להוכיח שלא ילבין פניו של חבירו וכן פי׳ ר״ה הביאו רמא״ש ועיין תו״כ קדושים פרק ד׳ ה״ט]. אמנם לדעתי הלך המחשבה של החולקים הוא: מי

צפון סובב סובב הולך הרוח ל, וסובב אל צפון וג׳ ר, ונ׳ בט, וסובב אל צפון דא, ל׳ ל — 1 סובב... וגו׳] ל׳ ה׳ | זה הוא מזרח ומערב ר, זהו—מערב בדלטפ, ל׳ א | וגו׳ ר, ואומ׳ בלדט, ל׳ א — 2 הים] הים והים איננו מלא דא | כינה את אבה׳, כינא את ר, כינה דלם | ובלבנה ר בלטה׳, ולבנה דא — 3 אילו] שאלו ה | מקצתם] למקצתן ה | היו—שבשוק רבלט [רש״י], הרי—שבשוק היו ד, אותן שבשוק א (ועל הגליון שם נוספה המלה „היו״) אותם שבשוק היו מ | כך] ל׳ ב, אתם [רש״י] | כך—מבן עמרם] הייתם שומעים מבן עמרם כך א — 4 מבן] דברי בן ה | לו] אותו ה | כך מכך ר, כך וכך דלבטה, כך מ, מכך וכך [רש״י], ל׳ א | אלו היינו שם היינו אמהט [רש״י], שאלו היינו ר, האילו היינו שם היינו ב, אם היינו יושבים שם היינו דל — 5 לו ראד, אותו ה, דברים ט׳, ל׳ לבט² | פעמים רהבלד ט², דברים מא, ל׳ ט׳ | אל כל ישראל] ל׳ ר | מלמד ר מטאב, מגיד דל — 6 שכנסם—קטנם רדבלט, שכנס משה גדוליהם וקטניהם של ישראל ר, שכנסם מגדולם ועד קטנם א | ואמר] אמר ה | מוכיחכם מבאט², מוכיחם ראד, מוכיח אתכם ה, מוכיח לכם ט׳ — 7 ויאמר] ויומר ר — 8 אל־ישראל רמהאלט, ל׳ ב, אל כל בני ישראל ד | מלמד] מגיד ל | כולם] ל׳ ה | תוכחה ראמבד [פס׳ זוט׳], תוכחות לה | לעמוד בתוכחות רבלדט [פס׳ זוט׳], לעמוד בתוכחה מא, לקבל רתוכחות ה | א״ר עקיבה—ויאהבך] ל׳ ה — 9 מי שיכול להוכיח א״ר אלעזר בן עזריה—לקבל תוכחות רבטפ [מהר״ס], מי שיכול להוכיח—מי שיודע לקבל תוכחה מ. מי שיודע לקבל תוכחות ל, מי שיכול לקבל תוכחה דא — 11 שיודע רבלאט, מי שיודע מפא, יודע ד | מוכיחים] מוכיחן ר | בן נורי רטמ אב, ל׳ דל | מעיד אני עלי ל, מעידני עלי כר, מיעוד אני עלי ר, מעיד אני מא, מעיד עלי אני ט —

שיקבל תוכחה ור״ע אם יש מי שיודע להוכיח: 11 שיודע